



## The Hidden Curriculum of Police Cultural Values; A Phenomenological Analysis

### Habib Ahmadi

\*Research Assistant  
Professor, FARAJA  
Research Institute Discipline  
Sciences and Social Studies,  
Tehran, Iran.  
[Ahmadihabib\\_2006@yahoo.com](mailto:Ahmadihabib_2006@yahoo.com)

### Hedayat Sayyah Alborzi

Assistant Professor,  
Department of Law, Amin  
University of Law Sciences,  
Tehran, Iran.  
[he.alborzi@gmail.com](mailto:he.alborzi@gmail.com)

Received: 2024/05/13

Accepted: 2024/10/05

DOI:

10.22034/jpcs.2024.1279289.1325



### ABSTRACT

This study aims to analyze the hidden curriculum of Amin University of Police Sciences in order to understand the cultural values of the police. To achieve this aim, a descriptive phenomenological qualitative research method was chosen to investigate the officers' lived experiences. In order to analyze the data, the thematic analysis method was used and also the ATLAS.ti software was at work to facilitate the work. Based on the lived experiences analysis of the employees, four themes, i.e. sacrifice and selflessness, tolerance and forgiveness, honesty and truthfulness, respect and politeness, were identified as the cultural values of the police, which are taught or strengthened through the hidden curriculum of the University. Therefore, it can be acknowledged that although the cultural values discovered in this research may be inherent among the employees before they enter the university and work environment, the hidden curriculum emphasizes and strengthens these cultural values. As the result, the curriculum has been very effective and increased the overall performance of police officers.

**Keywords:** Hidden Curriculum, Police Culture, Amin University of Police Sciences.

► **Citation (Vancouver):** Ahmadi H, Sayyah Alborzi H. The Hidden Curriculum of Police Cultural Values; A Phenomenological Analysis. *Police Cultural Studies*, 2024; 11(3): 15-26.

► **Citation (APA):** Ahmadi, H, Sayyah Alborzi, H. (2024) The Hidden Curriculum of Police Cultural Values; A Phenomenological Analysis. *Police Cultural Studies*, 11(3), 15-26.

## برنامه درسی پنهان شناخت ارزش‌های فرهنگی پلیس: تحلیلی پدیدارشناختی

### چکیده

هدف این پژوهش، واکاوی برنامه درسی پنهان دانشگاه علوم انتظامی امین جهت شناخت ارزش‌های فرهنگی پلیس است. برای دستیابی به این هدف، از روش تحقیق کیفی از نوع پدیدارشناسی توصیفی، به منظور بررسی تجربیات زیسته افسران استفاده شد. به منظور تحلیل داده‌ها، روش تحلیل مضمون مورد استفاده قرار گرفت که برای تسهیل کار، از نرم‌افزار ATLAS.ti بهره برده شد. از تحلیل تجارب زیسته کارکنان، چهار مضمون، یعنی اینار و خودگذشتگی، مدارا و گذشت، صداقت و راست‌گویی و رعایت ادب و احترام به‌عنوان ارزش‌های فرهنگی پلیس شناسایی شدند که از طریق برنامه درسی پنهان حاکم بر دانشگاه آموزش داده یا تقویت می‌شوند. براین اساس، می‌توان ادعان نمود که اگرچه ارزش‌های فرهنگی اکتشاف‌شده در این پژوهش ممکن است که قبل از ورود کارکنان به دانشگاه و محیط کار به‌طور ذاتی در آنان باشند، اما برنامه درسی پنهان با تأکید و تقویت بیشتر این ارزش‌های فرهنگی، بسیار تأثیرگذار بوده و در نهایت، باعث افزایش عمل‌کرد کلی افسران پلیس گردیده است.

**کلیدواژه‌ها:** برنامه درسی پنهان، فرهنگ پلیس، دانشگاه علوم انتظامی امین.

### حبیب احمدی

\*استادیار پژوهشی، پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی فراجا، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

[Ahmadihabib\\_2006@yahoo.com](mailto:Ahmadihabib_2006@yahoo.com)

### هدایت سیاح البرزی

استادیار گروه حقوق دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

[he.alborzi@gmail.com](mailto:he.alborzi@gmail.com)

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۲۶-۱۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۴

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/jpcs.2024.1279289.1325

◀ **استناد (ونکوور):** احمدی، ح.، سیاح البرزی، ه. برنامه درسی پنهان شناخت ارزش‌های فرهنگی پلیس: تحلیلی پدیدارشناختی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۴۰۳؛ ۱۱(۳): ۱۵-۲۶.

◀ **استناد (APA):** احمدی، ح.، سیاح البرزی، ه. (۱۴۰۳). برنامه درسی پنهان شناخت ارزش‌های فرهنگی پلیس: تحلیلی پدیدارشناختی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۱(۳): ۱۵-۲۶.

فرماندهی انتظامی سازمانی است که بیشترین ارتباط مستقیم را با مردم دارد و به صورت شبانه‌روزی و بدون وقفه در مواجهه با افسار مختلف اجتماع است. از همین‌رو، نحوه رفتار فردی و سازمانی مدیران و کارکنان این مجموعه انتظامی از حساسیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. از سوی دیگر، همین حضور همیشگی در اجتماع و در مقابل دیدگان مردم قرارداداشتن، وجه تمایز مهم بین فراجا و سایر نیروهای مسلح است. تمایزی که اهمیت سازماندهی رفتار فردی و سازمانی ماموران انتظامی را نمایان می‌سازد؛ چراکه، مردم با مشاهده پلیس با پوشش رسمی و نظامی در همه معابر و خیابان‌ها و جاده‌ها، آن مامور انتظامی را نماینده حاکمیت و نظام اسلامی قلم‌داد می‌کنند و براساس اندیشه، گفتار و رفتار پلیس درباره نظام اسلامی قضاوت می‌کنند. در همین باب، فرمانده معظم کل‌قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در دیدار با فرماندهان فراجا تأکید فرمودند که «شما نماینده نظام اسلامی در منظر عموم هستید، مردم با مشاهده شما و عملکردتان درباره کل حاکمیت و نظام اسلامی قضاوت می‌کنند (شاه‌چراغ، ۱۳۹۸: ۲۹-۳۰)». از این منظر، شناخت ارزش‌های فرهنگی پلیس ضروری می‌نماید که بر پایه متون اسلامی و الهی و اثرگذار بر سازمانی ولایی و انقلابی است.

فرهنگ پلیس یک پدیده عمیقاً ریشه‌دار در جامعه مجری قانون است که بر رفتار، نگرش‌ها و هنجارهای حاکم بر تعاملات بین افسران پلیس و مردم تأثیر می‌گذارد. فرهنگ پلیس، مجموعه‌ای از قوانین، اصول و ارزش‌های تعیین‌شده را دربر می‌گیرد که نحوه انجام وظایف افسران را شکل می‌دهد. مرکز این فرهنگ، شناخت و در نظر گرفتن خطرات اساسی و تهدیدهای درک‌شده ذاتی در کار پلیس است. از طرفی، فرهنگ پلیس به‌طور مستقیم تحت تأثیر نحوه آموزش افراد استخدام‌شده است. همان‌طور که توسط آپریانی<sup>۱</sup> (۲۰۲۱) و همکاران اظهار می‌دارند، آموزش تلاشی است که توسط انسان برای تقویت و توسعه استعدادهای بالقوه طبیعی، فیزیکی و معنوی افراد در رابطه با هنجارهای

اجتماعی و فرهنگی انجام می‌شود (آپریانی و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۰۷) و همچنین ساسامی<sup>۲</sup> (۲۰۱۸) اذعان دارد که این ارزش‌ها و هنجارها از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند (روچادایانا<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۲۲: ۵۰۹). فرهنگ پلیس، به‌عنوان بخشی از نظم اجتماعی، احساسات واقعی مشروعیت، رفتار سازگارانه و تلاش‌های مشارکتی را تشویق می‌کند. هنگامی که سازمان از پایه، با اصول اساسی حفاظت از اعتماد عمومی تشکیل می‌شود، سیاست‌ها و رویه‌هایی که برای ارایه آن وضع می‌شوند، در بیشتر موارد منعکس‌کننده آن اصول اساسی هستند (رودز<sup>۴</sup>، ۲۰۲۰: ۸).

توسعه برنامه درسی پلیس شامل عناصر بسیاری است، از جمله قوانین، مقررات و رویه‌هایی که بر سازمان‌های مجری قانون حاکم هستند، اما محدود به آن‌ها نمی‌شود. برنامه درسی باید شامل موضوعات جدیدی باشد که بر اجرای قانون تأثیر بگذارد و منعکس‌کننده انتظارات و تمایلات جامعه امروزی باشد. برنامه درسی پلیس باید بازتاب چارچوب قانونی حاکم بر اجرای قانون باشد. قانون اساسی، روند کیفری و قوانین شواهد، از جمله این چارچوب‌ها هستند. علاوه بر این، برنامه درسی لازم است تا شامل دستورالعمل‌هایی در مورد وظایف، حقوق و مسئولیت‌های قانونی مقامات مجری قانون باشد. برنامه درسی پلیس باید بر اهمیت ارزش‌های اخلاقی و نیاز به حرفه‌ای بودن تأکید کند. برنامه درسی باید صداقت، درستی، مسئولیت‌پذیری و شفافیت را آموزش دهد. همچنین، باید شامل درس‌هایی در زمینه صلاحیت فرهنگی، تنوع و پایبندی به حقوق بشر باشد (بارنول<sup>۵</sup>، ۲۰۲۳).

در حوزه آموزش، شکل دیگری از برنامه درسی وجود دارد که شنیده و دیده نمی‌شود. به این نوع برنامه درسی، ناگفته، پنهان، نادیده، مخفی و ضمنی گفته می‌شود (اپل<sup>۶</sup>، ۲۰۰۴؛ آیزنر<sup>۷</sup>، ۱۹۸۵؛ گبی<sup>۸</sup>، ۲۰۱۷). برنامه درسی پنهان‌سازهای نظری، برای ایجاد تربیت اخلاقی، انتقال ارزش‌ها و هنجارها، انتقال ارزش‌ها و انتظارات، انتقال قدرت، تمجید، ستایش و گروه اجتماعی، انتقال اجتماعی، انتقال ارتباطات اجتماعی، بیان کارکردهای آموزش اجتماعی، بیان ارتباط و تعامل معلم و شاگرد و تأکید بر اهمیت محیط

5- Barnwell  
6- Apple  
7- Eisner  
8- Gobby

1- Apriani  
2- Sasami  
3- Rochadiana  
4- Rhodes

آموزشگاهی است (اسکندری، ۱۳۸۷). از دید استرن<sup>۱</sup> کلمه برنامه درسی پنهان یا غیر آشکار نشان‌دهنده این است که برای هر یادگیرنده، یک برنامه درسی موازی با برنامه درسی آشکار وجود دارد که انتقال‌دهنده دانش و مهارت‌های موردنیاز است (جلیلی‌نیا، ۱۳۸۹).

با توجه به این که رشد حرفه‌ای افسران پلیس تأثیر مستقیمی بر فرهنگ پلیس دارد. برنامه درسی پنهان می‌تواند بخشی از این پیشرفت حرفه‌ای باشد، مانند طی - نمودن دوره‌های دانشگاهی پلیس یا آموزش‌های میدانی، برنامه درسی پنهان هم می‌تواند ارزش‌های فرهنگی پلیس و در مجموع عمل کرد کلی افسر پلیس را پوشش دهد.

از این رو، ارتباط معناداری بین برنامه درسی پنهان و توسعه حرفه‌ای گری پلیس وجود دارد. به طور ضمنی، اعتقاد بر این است که حرفه‌گرایی و سایر توانایی‌های انسانی اجزای یک برنامه درسی پنهان هستند (کومار قوش<sup>۲</sup> و کومار، ۲۰۱۹؛ اوزولینز<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۰۸؛ یزدانی و همکاران، ۲۰۲۰). بنابراین، حفظ و کنترل برنامه درسی پنهان به دلیل تأثیر قابل توجهی که بر رشد حرفه‌ای فراگیران، ساخت هویت حرفه‌ای، اجتماعی شدن، رشد اخلاقی و کسب دانش، ارزش‌ها و باورهای آن‌ها دارد، ضروری است (عباسی و همکاران، ۲۰۱۸؛ لودمرر<sup>۴</sup>، ۱۹۹۹؛ یزدانی و همکاران، ۲۰۲۰). شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای متأثر از متغیرهای فردی مانند ویژگی‌های فردی و بینافردی و نیز عناصر محیطی مانند فرهنگ قالب و برنامه درسی (رسمی و غیر رسمی) است. با توجه به این عوامل، روش‌های آموزشی مربی، باورهای اخلاقی، و توانایی انتقال ارزش‌های فرهنگی ممکن است بر عمل کرد کلی کلاس درس و پیشرفت حرفه‌ای فراگیران تأثیر بگذارد. این تجلی در آموزش و توسعه کارکنان پلیس هم تفاوتی ندارد.

زمانی که استخدام‌شدگان جهت آموزش وارد دانشگاه‌ها یا مراکز آموزشی پلیس می‌شوند، آموزش به‌منظور توسعه ظرفیت‌های شخصی آن‌ها است که به عمل کرد پلیس و انجام وظایف در اجرای قانون تبدیل می‌شود. با این حال، در طول آموزش، استخدام‌شدگان در معرض برنامه درسی پنهانی نیز قرار می‌گیرند که شامل نظرات، نگرش‌ها و

ارزش‌هایی است که از برنامه درسی رسمی نیست. برنامه درسی پنهان ممکن است افراد استخدام‌شده را با اقداماتی متفاوت با آنچه در اجرای قانون و حفظ نظم در جامعه مورد انتظار است، آشنا کند. مشخص نیست که آیا برنامه درسی پنهان در آموزش پلیس متعاقباً بر عمل کرد پلیس تأثیر گذاشته است یا خیر. هیچ گزارشی رسمی یا مطالعاتی برای نشان دادن تأثیر برنامه درسی پنهان در آموزش‌های پلیس و عمل کرد پلیس انجام نشده است. علی‌رغم تشخیص این که برنامه درسی پنهان ممکن است که نقشی در نحوه عمل کرد پلیس داشته باشد، به‌طور تجربی مورد مطالعه قرار نگرفته است (کاتولی<sup>۵</sup> و ماتنگ<sup>۶</sup>، ۲۰۲۰: ۶۰).

در همین حوزه، مطالعاتی را می‌توان یافت که در ادامه به ذکر چتر نمونه از این مطالعات می‌پردازیم. راشدی، شریفی و صابرکرگان (۱۴۰۲) به شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر برنامه درسی پنهان در مدارس دوره اول متوسطه پرداختند. در تحلیل کیفی، چهار مقوله محیط فیزیکی، محیط شناختی، محیط اداری و محیط اجتماعی به‌عنوان مقوله‌های انتخابی علی برای برنامه درسی پنهان در مدارس متوسطه اول مشخص شد و اولویت‌بندی نشان داد که محیط شناختی اولویت بالاتری از دیگر مؤلفه‌ها دارد. همچنین، ترابی‌فر و همکاران (۱۴۰۲) اظهار می‌دارند که مؤلفه‌های برنامه درسی پنهان، از جمله فضای اجتماعی و ارتباطات متقابل انسانی، ساختار فیزیکی و ساختار سازمانی، بر متغیرهای ملاک، یعنی رشد اخلاقی و رشد معنوی تأثیر می‌گذارند و قدرت پیش‌بینی دارند. به‌علاوه، موسوی (۱۴۰۱) به بررسی ارتباط بین ابعاد برنامه درسی پنهان و پرورش هویت ملی و روحیه میهن‌پرستی دانش‌آموزان شهر اصفهان پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که: ۱- بین رفتار معلم و پرورش هویت ملی و میهن‌پرستی دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد. ۲- بین شیوه ارزشیابی و پرورش هویت ملی و میهن‌پرستی دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد. ۳- بین رفتار مسئولان آموزشی و پرورش هویت ملی و میهن‌پرستی رابطه معنادار وجود دارد. ۴- بین محیط فیزیکی و پرورش هویت ملی و میهن‌پرستی رابطه معنادار وجود دارد. در همین راستا، کاتولی<sup>۷</sup> و ماتنگ<sup>۸</sup>

5- Kathuli  
6- Mathenge  
7- Kathuli  
8- Mathenge

1- Stern  
2- Kumar- Ghosh-  
3- Ozolins  
4- Ludmerer

برای اطمینان از یک نمونه منصفانه و معرف، محقق با روش نمونه‌گیری هدفمند ۸ افسر پلیس، شامل افسران مرد و زن را تا زمان رسیدن به اشباع نظری انتخاب و از آنان خواست تا نظرات و تجربیات خود را در مورد زمان سپری‌شده در دانشگاه جامع علوم انتظامی امین به اشتراک بگذارند. ملاک انتخاب مشارکت‌کنندگان، افسران پلیسی بودند که فارغ‌التحصیلان دانشگاه علوم انتظامی امین و دارای حداقل پنج سال سابقه کار در فرماندهی انتظامی بودند. ابزار تحقیق، شامل سؤالات مصاحبه نیمه‌ساختاریافته باز بود. قابل ذکر است که در ابتدا به هر ۸ مشارکت‌کننده درخصوص برنامه درسی پنهان توضیحات کامل ارائه شد تا موضوع برای آنان شفاف و روشن گردد. پس از تکمیل مصاحبه‌های ضبط‌شده، هر شرکت‌کننده (میانگین زمان هر مصاحبه حداقل ۳۰ دقیقه بود)، ضبط‌های صوتی رونویسی شده برای وضوح پاک‌سازی شدند.

برای اطمینان از صحت و قابل اعتماد بودن داده‌ها از چهار معیار باورپذیری<sup>۵</sup>، انتقال‌پذیری<sup>۶</sup>، قابلیت اطمینان<sup>۷</sup> و تأییدپذیری<sup>۸</sup> استفاده شد که به‌صورت جداگانه فرایند انجام هر معیار در این پژوهش در زیر توضیح داده می‌شود.

۱- باورپذیری: طبق گفته هاون و همکاران (۲۰۱۹)، باورپذیری سایر محققین را قادر می‌سازد تا ارزیابی کنند که آیا محقق از فرآیندهای جمع‌آوری و تحلیلی مناسب داده‌ها استفاده کرده است و این‌که آیا تفسیر نتایج قانع‌کننده بوده است یا خیر. برای اطمینان از باورپذیری داده‌ها، تمامی شرکت‌کنندگان با ملاک‌های تعیین‌شده، بررسی شدند. علاوه بر این، مصاحبه‌های شرکت‌کنندگان ضبط و با یادداشت‌های میدانی محقق مقایسه شد. تمام متن‌های مصاحبه برای تأیید پاسخ‌های آن‌ها به‌عنوان بخشی از بررسی اعضا که یکی از تکنیک‌های استاندارد برای اثبات باورپذیری است، به شرکت‌کنندگان در مطالعه ارائه شد.

۲- انتقال‌پذیری: انتقال‌پذیری به قابلیت تعمیم نتایج حاصل از پژوهش به گروه‌ها و محیط‌های مشابه اشاره دارد. هرچند در پژوهش کیفی، موضوع تعمیم یافته‌ها مانند پژوهش‌های کمی نیست و از نظر

(۲۰۲۰) توصیه می‌کنند که برنامه درسی پنهان در آموزش‌های پایه پلیس از طریق مرور منظم روش‌های آموزشی فعلی به‌طور مؤثر مورد توجه قرار گیرد. هلیل هان (۲۰۱۶) نیز می‌نویسد که نحوه بهره‌مندی شرکت‌کنندگان از فرصت‌های اجتماعی و مادی در مدرسه، مطابق با برنامه درسی پنهانی که تجربه کرده‌اند، تغییر کرده است. با توجه به پژوهش‌های گذشته، این مطالعه با تحقیقات قبلی تفاوت دارد؛ زیرا، برنامه درسی پنهان را در اجرای قانون و نقش آن در ارتباط با ارزش‌های فرهنگی آموخته‌شده در دانشگاه پلیس در نظر می‌گیرد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر، شناخت ارزش‌های فرهنگی پلیس از طریق برنامه درسی پنهان موجود در دانشگاه جامع علوم انتظامی امین است و به‌طور خاص نتایج این تحقیق می‌تواند برای آموزش ارزش‌های فرهنگی پلیس ایران، توجه به فضا و محیط‌های دانشگاه‌های پلیس، مربیان پلیس و استخدام‌شدگان پلیس با ارائه بینش معنادار در مورد برنامه درسی پلیس مفید باشد. از این‌رو، سؤال پژوهش این است که «ارزش‌های فرهنگی که از طریق برنامه درسی پنهان در دانشگاه علوم انتظامی امین شکل یا تقویت می‌شوند، کدامند؟»

## روش پژوهش

این پژوهش توصیفی، از نوع تحقیق کیفی پدیدارشناسی<sup>۱</sup> است. مطالعه پدیدارشناسی تجربیات مشترک را برای درک بهتر ماهیت تجربیات زیسته مورد بررسی قرار می‌دهد (کراسول<sup>۲</sup>، ۲۰۲۱). چارچوب پدیدارشناسی، روشی قابل دسترس و عملی برای این مطالعه بود، زیرا نگارنده داده‌ها را از طریق مشاهده و مصاحبه با گروه‌های کوچک‌تر در دوره‌های طولانی جمع‌آوری کرد. تحقیقات کیفی به محقق اجازه می‌دهد تا داده‌هایی را در مورد شرکت‌کنندگان جمع‌آوری کند که تجربیات آن‌ها را منعکس می‌کند و نظرات و نگرش‌های آن‌ها را بیان می‌کند (پرسی<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۱۵؛ ریس<sup>۴</sup>، ۲۰۲۱). از این‌رو، استفاده از رویکرد کیفی و مصاحبه با کارشناسان مربوطه پلیس برای شناخت ارزش‌های فرهنگی که از طریق برنامه درسی پنهان در آموزش پلیس منتقل می‌شود، مناسب‌تر ارزیابی شد.

5- Credibility  
6- Transferability  
7- Dependability  
8- Confirmability

1- Phenomenology  
2- Creswell  
3- Percy  
4- Reese



بنابراین، با استفاده از این روش، صحت داده‌های جمع‌آوری شده تأیید شد. برخی از نکات برای این افراد دارای ابهام بود که بعد از یک جلسه گروهی این ابهامات رفع و اصلاح گردید.

۴- تأییدپذیری: محقق برای نشان دادن تأییدپذیری پژوهش، تمام تلاش خود را نمود تا تمام روند مطالعه خود را تا حد امکان به‌طور مشخص و واضح نشان دهد.

در این پژوهش، از روش تحلیل مضمون برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. در واقع، تحلیل مضمون برای این مطالعه شامل پنج مرحله بود: (۱) بررسی رونوشت‌ها (۲) شناسایی رمزهای اولیه از متن رونوشت (۳) تصحیح رمزها (۴) گروه‌بندی رمزها به دسته‌های مربوط و (۵) استخراج مضامینی که پاسخ‌گوی سؤال تحقیق بودند. همچنین، جهت تحلیل داده‌های کیفی از نرم‌افزار ATLAS.ti استفاده شد.

### یافته‌ها

جامعه آماری این مطالعه، شامل ۸ نفر از افسران فرماندهی انتظامی بود که اخیراً از فارغ‌التحصیلان دانشگاه علوم انتظامی امین بودند. در جدول زیر، اطلاعات آن‌ها قابل مشاهده است:

جدول ۱- جمعیت‌شناسی مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کننده	جنسیت	سن	مدرک تحصیلی	سال پس از فارغ تحصیلی
۱	مرد	۲۳	لیسانس	۳ سال
۲	زن	۲۶	لیسانس	۴ سال
۳	مرد	۳۸	فوق لیسانس	۵ سال
۴	مرد	۴۳	دکتری	۳ سال
۵	مرد	۴۱	دکتری	۱ سال
۶	زن	۲۹	فوق لیسانس	۵ سال
۷	مرد	۴۳	فوق لیسانس	۳ سال
۸	مرد	۴۷	دکتری	۵ سال

به‌منظور تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده، محقق از چندین سؤال برای هدایت مطالعه استفاده نمود. در طول فرایند تحلیل، رمزهای استخراج شده از مصاحبه‌ها بارها مورد ارزیابی و بازنگری قرار گرفتند و نهایتاً با بررسی نظرات افراد مورد مطالعه، با ویژگی‌های اظهارشده، ۵ مضمون از ارزش‌های فرهنگی پلیس که از طریق برنامه درسی پنهان

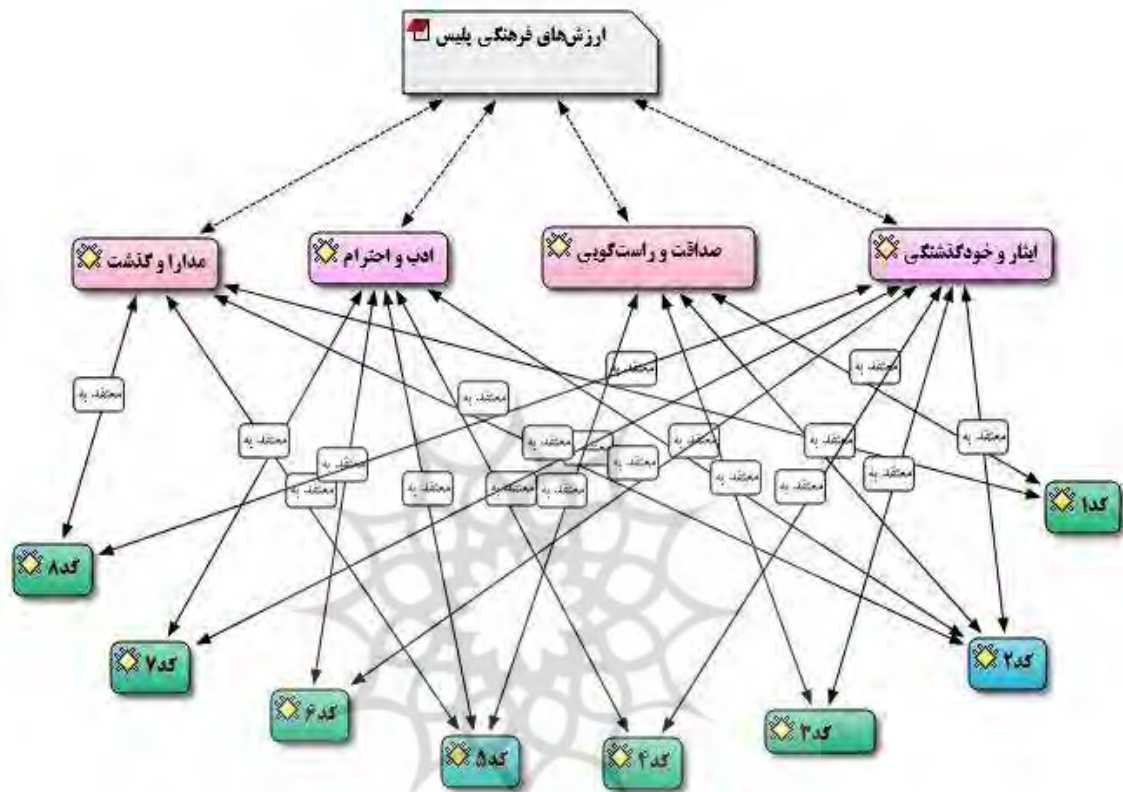
پژوهشگران کیفی بافت و پدیده‌های اجتماعی را نمی‌توان به‌طور کامل بازآفرینی نمود، با این حال در روش‌های کیفی سعی بر این است تا با کاهش سوگیری و خطای مرتبط، انتقال‌پذیری نتایج تحقیق افزایش یابد (ادیب حاج‌باقری و همکاران، ۱۳۹۲). برای افزایش انتقال‌پذیری یافته‌های پژوهش، سعی شد تا مشارکت‌کنندگان به‌گونه‌ای انتخاب شوند که دارای حداکثر تفاوت از نظر ویژگی‌های فردی، شغلی و اجتماعی باشند تا یافته‌ها برای جمعیت بزرگ‌تری قابل انتقال باشد. به‌علاوه، یافته‌های حاصل در پایان مراحل به سه نفر از کارکنان پلیس که سه مقطع را در دانشگاه جامع علوم انتظامی سپری نموده‌اند هم ارائه گردید تا این یافته‌ها را با تجارب خودشان مقایسه کنند. این افراد نیز تا حد زیادی تأیید کردند که این یافته‌ها با تجارب آنان منطبق است.

۳- قابلیت اطمینان: در این پژوهش برای به‌دست آوردن قابلیت اطمینان یافته‌ها، محقق مصاحبه‌های ثبت شده و استخراج شده از فایل‌های صوتی، به‌همراه تجزیه و تحلیل مقدماتی آن را به دو نفر از مصاحبه‌شوندگان که از سطح علمی و تجربه پلیسی خوبی برخوردار بودند ارائه داد تا صحت آن‌ها را تأیید نمایند یا در صورت لزوم، بازخوردهایی ارائه دهند.

همان‌طوری که در جدول (۱) مشاهده می‌شود، سن این افسران پلیس بین ۲۳ تا ۴۷ سال بود که همه آن‌ها در پنج سال گذشته از دانشگاه علوم انتظامی فارغ‌التحصیل شده‌اند. گفتنی است برخی از این مشارکت‌کنندگان سه مقطع لیسانس، فوق لیسانس و دکتری را در دانشگاه علوم انتظامی امین تحصیل نموده‌اند.

در خصوص ارزش‌های فرهنگی آموخته‌شده در محیط و فضای دانشگاه (برنامه درسی پنهان) در شکل (۱) قابل مشاهده است. در ادامه، به تشریح کوتاه از مضمون‌ها به همراه نمونه‌هایی از گفته‌های مشارکت‌کنندگان پرداخته می‌شود.

در دانشگاه علوم انتظامی تقویت و آموزش داده می‌شود، اکتشاف شد که مضمون‌های اصلی به ترتیب بیشترین فراوانی عبارتند از: ۱- ایثار و خودگذشتگی، ۲- رعایت ادب و احترام، ۳- مدارا و گذشت و ۳- صداقت و راست‌گویی. نمای شماتیک مضمون‌ها و رمزهای مشارکت‌کننده



شکل ۱- نمای شماتیک مضمون‌های اکتشافی به همراه رمزهای مشارکت‌کنندگان

#### مضمون یکم: ایثار و خودگذشتگی

این افسران معتقد بودند که ایثار و خودگذشتگی ارزشی است که در زمان خدمت در حوزه مربوط به خود از خودشان نشان می‌دهند.

برای مثال، شرکت‌کننده ۳ خاطر نشان کرد: «وقتی اساتید، دانشجویان و حتی همکاران در خصوص ایثار و خودگذشتگی شهادی نظم و امنیت نقل می‌کنند خود را مدیون خون این شهدا می‌دانم، زیرا آنان با نثار خون و جان خود امنیت را در کشور پایدار نموده‌اند؛ بنابراین، هرگز نباید یاد و نام آنان فراموش شود.» یا شرکت‌کننده ۸ اظهار داشت که «پلیس از خودگذشته، کسی است که برای خانواده، اطرافیان و جامعه خویش فداکاری و در صورت نیاز، از بهترین سرمایه‌اش در دنیا؛ یعنی، هستی‌اش می‌گذرد. او

یکی از جنبه‌های بارز فرهنگ پلیس، ایثار و خودگذشتگی است که با روحیه منفعت‌طلبی در تعارض است؛ یعنی، پلیس حاضر است از امکانات و مادیات به نفع دیگران چشم‌پوشی کند و حتی هستی و جان خود را برای ارزش‌های الهی و دین خدا و آرامش و آسایش مردم فدا کند و در راه رضای او از خواسته‌های خویش بگذرد؛ همان‌گونه که فرماندهی انتظامی با تقدیم بیش از ۱۴۰۰۰ شهید، این موضوع را ثابت کرده است. تقریباً همه شرکت‌کنندگان معتقد بودند که ایثار و خودگذشتگی به‌عنوان یک ارزش رشدیافته در طول تجربیات میدانی در دانشگاه علوم انتظامی رشد کرده است و همگی به‌طور قاطع از ایثار و خودگذشتگی به‌عنوان بخشی از آموزش پلیس (چه رسمی و چه غیر رسمی) حمایت کردند.

فردی است که تنها به خویشتن نمی‌اندیشد و اهل خودخواهی نیست. این یکی از ویژگی‌های پسندیده انسانی است که در هر جامعه و هر کشوری مطلوب و مورد قبول است و فقط به جامعه اسلامی اختصاص ندارد». همچنین، مشارکت‌کننده ۲ در ادامه تجربیات خود خاطرنشان نمود که «بازگویی خاطره و تجربه‌نگاری ایثار و خودگذشتی پلیس می‌تواند تأثیر زیادی بر تقویت این ارزش داشته باشد».

#### -مضمون دوم: رعایت ادب و احترام

افسران پلیس رعایت ادب و احترام را به‌عنوان بخشی از برنامه درسی غیر رسمی در دانشگاه پلیس توصیف می‌کنند. مشارکت‌کنندگان معتقد بودند که ادب و احترام در دانشگاه پلیس به‌عنوان بخشی از یک برنامه درسی غیر رسمی تدریس می‌شود. برای نمونه، مشارکت‌کننده ۲ خاطرنشان کرد که «من در کلاس‌های درس دانشگاه به‌ویژه در مجتمع آموزشی زنان وقتی ادب و احترام اساتید نسبت به دانشجویان را می‌دیدم، برای نمونه خانم دکتر ... همیشه به خودم می‌گفتم وقتی فارغ التحصیل شدم در هر بخشی از پلیس شروع به کار کردم، ادب و احترام نسبت به دیگران داشته باشم».

#### -مضمون سوم: صداقت و راست‌گویی

به گفته افسران پلیس مصاحبه‌شده، صداقت و راست‌گویی به‌عنوان بخشی از یک برنامه درسی غیر رسمی تقویت می‌شود و آزادانه به‌عنوان یک ارزش ذاتی در فرهنگ پلیس یاد می‌شود. از میان افسران پلیس مصاحبه‌شده، چهار نفر صداقت و راست‌گویی را بخشی از یک برنامه درسی غیر رسمی در طول آموزش پلیس توصیف کردند. شرکت‌کننده ۵ اشاره کرد که «همیشه در دانشگاه به ما آموزش می‌دادند که مسؤلیت اشتباهات خود را بپذیریم». شرکت‌کننده ۲ اظهار داشت که «مهم‌ترین چیز، صداقت و راست‌گویی است. این ممکن است مهم‌ترین چیزی باشد که دانشگاه به من آموخت».

#### -مضمون چهارم: مدارا و گذشت

از مهم‌ترین ارزش‌های فرهنگ پلیس که نقشی مهم در ایجاد ارتباط اجتماعی، جذب مخاطب و دورکردن کینه‌ورزی و دشمنی‌ها دارد، مدارا با مردم و تا حد امکان گذشت و

چشم‌پوشی از خطای آنان است. شرکت‌کنندگان نظرات متفاوت و درعین حال متمایز داشتند. آن‌ها مدارا و گذشت را به‌عنوان ارزش افزایش‌دهنده در طول تجربیات میدانی در دانشگاه و پس از فارغ‌التحصیلی شناسایی کردند و موافق نبودند که مدارا و گذشت به‌طور کامل جزو رسمی یا غیر رسمی آموزش پلیس است. وضعیت توصیف این مؤلفه در جدول ۵ نشان داده شده است. برای نمونه، مشارکت‌کننده ۵ خاطر نشان کرد که «یکی از اساتید همیشه در سرکلاس و محیط دانشگاه به این موضوع اشاره می‌کرد اگر خدای ناکرده با شخصی درگیر شوید و او به شما تندی کند، داد و فریاد به راه اندازد، اگر شما با مدارا و گذشت با او برخورد کنید، اولین پاداشی که به شما می‌رسد این است که وقتی مردم این صحنه را می‌بینند، از شما حمایت می‌کنند و حق را به شما می‌دهند». به‌علاوه، مشارکت‌کننده ۱ بیان کرد که «مدارا و گذشت از طریق تمرین و الگوبرداری از فرماندهان و افسران پلیس به‌دست می‌آید، نمی‌توان گفت که ما توانایی نداریم؛ چراکه، کم است که انسان بخواهند خود را شبیه دیگران قرار بدهند و نتوانند».

### بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این مطالعه واکاوی شناخت ارزش‌های فرهنگی افسران پلیس از طریق برنامه درسی پنهان دانشگاه علوم انتظامی امین بود. این پژوهش، با تکیه بر نظریه برنامه درسی پنهان جرال (۲۰۰۶)، پیامدهای بالقوه برنامه درسی پنهان موجود در دانشگاه مذکور را بررسی نمود. پژوهش حاضر به درک این موضوع کمک کرد که چگونه برنامه درسی پنهان می‌تواند رفتار پلیس را در طول آموزش شکل دهد.

یافته‌ها، وجود ارزش‌های فرهنگی پلیس را در برنامه درسی پنهان نشان داد، به‌گونه‌ای که مشارکت‌کنندگان این نوع برنامه درسی را مؤثر بر عمل‌کرد خود می‌دانستند. اکتشاف ۴ مضمون از ارزش‌های فرهنگی پلیس در پژوهش این مهم را واضح کرد که برنامه درسی پنهان تأثیر مستقیمی بر ایثار و خودگذشتگی دارد. علاوه بر این، مشارکت‌کنندگان ایثار و خودگذشتگی را به‌عنوان یک ارزش اساسی در فرهنگ پلیس می‌دانستند. درواقع، معتقد بودند که ایثار و از خودگذشتگی لازمه فرهنگ پلیس است؛ به این معنا که پلیس مسلمان و مؤمن، مطالبه‌ها و نیازهای دیگران را بر خواسته‌های خود مقدم می‌داند؛



نیروی انتظامی ما است. شما در بخش‌های قابل توجهی این لیاقت و آمادگی را از خودتان نشان داده اید (۱۳۹۴/۶/۱۵)». از این رو، می‌توان این ارزش فرهنگی را از طریق برنامه درسی پنهان تقویت کرد و بهبود بخشید. شرکت‌کنندگان ادب و احترام را به‌عنوان بخش اساسی و ذاتی آموزش پلیس می‌دانند؛ به طوری که اذعان داشتند که محیط آموزش به گونه‌ای بود که همیشه باید به مربیان، هم‌سالان و خود احترام می‌گذاشتیم. ادبیات موجود و نظریه‌ها با این یافته‌ها هم‌سو هستند. به‌عنوان مثال، همان‌طور که در نظریه یادگیری ضمنی (وانگ، ۲۰۱۸) مشخص شده است، تحقیقات نشان می‌دهد که تغییر مفهومی، زمانی رخ می‌دهد که قواعد آموخته‌شده قبل از وقوع یادگیری ضمنی تقویت شوند. از آن‌جا که احترام ذاتا قبل از کار میدانی پلیس آموخته می‌شود، برنامه درسی پنهان می‌تواند ارزش اصلی احترام را در فرهنگ پلیس تقویت کند، به‌ویژه در رابطه با سلسله‌مراتب داخلی این موضوع پررنگ‌تر است.

همچنین، نتایج مطالعه نشان داد که برنامه درسی پنهان بر صداقت و راست‌گویی تأثیر دارد. راستی و راست‌گویی از نظر ارزشی در چنان سطحی والا و برتر قرار دارد که می‌توان مدعی شد که حتی از ایمان و تقوا نیز برتر و والاتر است؛ زیرا، خدا به مؤمنان فرمان می‌دهد که تقوای الهی پیشه گیرند تا بتوانند در جرگه «صادقین» قرار گیرند و این بدان معناست که دستیابی به مقام راست‌گویان، مقامی برتر از مقام مؤمنین و متقیان است؛ چراکه، بدون ایمان و تقوا نمی‌توان به مقام «صادقین» دست یافت و این دو به‌عنوان مقدمه برای آن مقام برتر است. در آیه ۱۱۹ سوره مبارک توبه می‌خوانیم: «یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وکومع الصادقین: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از خدا پروا کنید و راست‌گویان باشید». اگرچه برنامه درسی رسمی ممکن است که صداقت را مورد توجه قرار دهد، مهم‌ترین عواملی که در توسعه اخلاقی استخدام‌شدگان پلیس در رابطه با صداقت نقش دارند و بر آن تأثیر می‌گذارند، پیام‌های ضمنی، هنجارها، ارزش‌ها و فرهنگ پلیسی است.

علاوه بر این، برنامه درسی پنهان و فرهنگ پلیس نقش اساسی در تقویت توسعه اخلاقی کارکنان مجری قانون دارد. این امر با نشان دادن صداقت و راست‌گویی در هر سطح، از مربیان دانشگاه گرفته تا هم‌تایان و افسران مافوق و با ترویج

اگرچه، خود بیشتر از دیگران به آن نیازمند باشد. اوج ایثار و کمال فداکاری لحظه‌ای است که ما تمام هستی خود را برای آسایش و آرامش دیگران تقدیم کنیم تا مردم در امنیت باشند و ادامه زندگی دهند. آن وقت است که مردم فرماندهی انتظامی را مأمین و پناهگاه خود می‌دانند و به آن اعتماد می‌کنند. البته، ملت ما هر روز شاهد ایثارگری و فداکاری فرزندان خود در مجموعه فراجا است و به آن افتخار می‌کند.

در مورد مضمون رعایت ادب و احترام، شرکت‌کنندگان خاطر نشان کردند که این ارزش تحت تأثیر برنامه درسی پنهان است و به‌طور غیر رسمی در دانشگاه پلیس تقویت می‌شود. در واقع، یکی از عامل‌هایی که موجب رضایت‌مندی مردم و افزایش منزلت اجتماعی پلیس در جامعه و موجب اعتماد هرچه بیشتر مردم به پلیس و به دنبال آن، نظام اسلامی می‌گردد، رعایت ادب و احترام در مواجهه با مردم است. طبیعت انسان‌ها به گونه‌ای است که همگان دوست دارند تا با آنان با نهایت ادب و نزاکت برخورد شود؛ همان شکلی که خود ما هم از دیگران توقع داریم. توهین و اهانت به دیگران به هیچ عنوان زبیده یک پلیس مکتبی و انقلابی در برخورد با دیگران نیست. همه ما در هر وضعیتی مکلف به برخورد صمیمانه و به دور از هرگونه خشونت و پرخاشگری هستیم و یکی از عامل‌های قدرت و اقتدار پلیس، رفتار محبت‌آمیز با مردم است. رعایت ادب و احترام با دیگران به حدی اهمیت دارد که امام علی (ع) رعایت ادب و احترام به دیگران را نشانه کمال انسان می‌دانند. به عبارتی، لازمه تأثیر کار پلیس در تربیت جامعه و فراخوان آنان به سوی نظم، احترام و رعایت ادب است. شاید کم‌ترین و روشن‌ترین چیزی که مردم از کارکنان فراجا انتظار دارند این است که با نهایت احترام و ادب با آنان رفتار نمایند. ارزش‌های فرهنگی پلیس یعنی، همین که افسر پلیس با وقار و متانت وظایف‌اش را انجام دهد و هیچ‌گونه رفتار تند و ناشایستی نداشته باشد. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بخشی از سخنان خویش خطاب به افسران جوان فرماندهی انتظامی، با شمارش خصوصیات مورد انتظار مردم از پلیس به عنصر ادب نیز اشاره می‌کنند و می‌فرمایند که «آن‌چه مردم از نیروی انتظامی متوقع هستند، چیست؟ ... مؤدب و اهل بیان و تفاهم با مردم باشد؛ این انتظارات مردم از

ارتباطات باز، همکاری و تعهد به رفتار اخلاقی، حتی زمانی که نظارت نشده باشد، به دست می‌آید. از شرکت‌کنندگان هنگامی که در مورد مدارا و گذشت پرسیده شد، نظرات متفاوت و درعین حال متمایز داشتند. آن‌ها مدارا و گذشت را به‌عنوان ارزش افزایش‌دهنده در طول تجربیات میدانی در دانشگاه و پس از فارغ‌التحصیلی شناسایی کردند و موافق بودند که مدارا و گذشت به‌طور کامل جزء رسمی یا غیر رسمی آموزش پلیس است. در واقع، معتقد بودند که این ارزش برای افسر ذاتی در نظر گرفته می‌شود و در درجه اول در طول تجربیات میدانی، پس از فارغ‌التحصیلی ظاهر می‌شود. دوسوم از افسران پلیس مصاحبه‌شده ارزش مدارا و گذشت را به‌عنوان ارزشی توصیف کردند که در طول تجربه میدانی آن‌ها افزایش یافته است.

در حقیقت، گذشت، مدارا و چشم‌پوشی، از بالاترین ارزش‌های اخلاقی و عظمت شخصیت انسان هستند و نشانه تعالی روح و عظمت شخصیت انسان است. بسیاری از دشمنان و معاندان با این‌که با رسول اکرم (ص) دشمن بودند، به دلیل اخلاق حسنه، مدارا و گذشت ایشان، به حقانیت رسالت اعتراف و ایشان را تصدیق کردند. مدارا؛ یعنی، برخورد با مردم از روی مهربانی و رفاقت با آنان. این‌که قرآن در آیه ۵۴ سوره مبارک قصص در بیان یکی از ویژگی‌های مؤمنان راستین فرموده است که «ویذرون بالحسنه الشیبه: مؤمنان واقعی کسانی هستند که بدی را به نیکی دفع می‌کنند». در بیان همین مفهوم است. در نتیجه این‌که، پلیس مکتبی و انقلابی رفیق و دل‌سوز مردم است و در برخورد با آنان انصاف دارد و در نهایت عطف و مهربانی با آنان برخورد دارد؛ البته، مدارا با سازش تفاوت دارد. سازش؛ یعنی، کوتاه‌آمدن در اصل و مصلحت اسلام برای کسب نفع شخصی و یا گروهی، در صورتی‌که مدارا؛ یعنی، کوتاه‌آمدن در نفع و ضررهای شخصی یا گروهی برای کسب نفع و مصلحت عمومی و اخلاقی. غزالی تعریفی از مدارا دارد و می‌گوید که «اگر به هدف سالم‌ماندن امنیت و اصلاح برادرت از خطای دیگران چشم‌پوشی کردی این مداراست؛ اما، اگر به هدف بهره‌برداری شخصی و رسیدن به خواسته‌های درونی و حفظ مقام و موقعیت گذشت کردی، این معنایش مدهانه و سازش است (غزالی، ج ۵: ۱۸۴)».

به‌طور کلی، شرکت‌کنندگان بر ارزش‌های اینار و خودگذشتگی، مدارا و گذشت، صداقت و راست‌گویی و

رعایت ادب و احترام در افزایش عمل کرد کلی آن‌ها به‌عنوان افسر پلیس، به‌ویژه در مورد خودکارآمدی و افزایش آگاهی، تأکید کردند. این ارزش‌ها، اعتماد، شایستگی، انگیزه و آگاهی موقعیتی افسران را تقویت می‌کند و در نهایت، آن‌ها را قادر می‌سازد تا وظایف خود را به‌طور مؤثرتری انجام دهند و در تعاملات خود با مردم به نتایج بهتری دست یابند. افسری که دارای حس اعتماد به نفس و تخصص قوی، همراه با آگاهی دقیق از محیط اطراف خود است، احتمالاً در تعامل با ترکیبی از حرفه‌ای‌گری و هم‌دلی، مظهر فضیلت ادب، احترام و صداقت است. این پویایی منجر به بهبود نتایج و افزایش ایمنی در طول برخوردها می‌شود که در نهایت با هدف ایجاد درک مثبت از اجرای قانون در جامعه است.

مؤسسات آموزشی کارکنان پلیس لازم است تا مزایا و معایب برنامه درسی پنهان را بشناسند و درک کنند. سرمایه‌گذاری در برنامه‌های آموزشی جامع برای مدرسان برای این مؤسسات ضروری است. این سرمایه‌گذاری تضمین می‌کند که مربیان دانش، مهارت‌ها و تکنیک‌های لازم را برای استفاده مؤثر از برنامه درسی پنهان دارند به‌گونه‌ای که به‌طور یک‌پارچه با برنامه درسی رسمی هماهنگ باشد. علاوه بر این، اولویت‌دادن به ادغام عمدی برنامه درسی پنهان به‌عنوان راهبرد آموزشی نوآورانه در آموزش پلیس ضروری است. با گنجانیدن برنامه درسی پنهان در برنامه درسی رسمی، می‌توان به رویکرد کامل و جامع‌تر به آموزش دست یافت. این تغییر پارادایم می‌تواند روش‌شناسی آموزشی را تقویت، بهبود و پشتیبانی کند.

در نهایت، این تغییر متحول‌کننده، به‌طور بالقوه عمل-کرد پلیس را بهینه‌سازی می‌کند و محیطی را ایجاد می‌کند که در آن افسران به‌طور مداوم از ارزش‌های فرهنگی اینار و خودگذشتگی، مدارا و گذشت، صداقت و راست‌گویی و رعایت ادب و احترام در تعاملات خود با اعضای جامعه حمایت می‌کنند.

در پایان لازم است اشاره کرد که اگرچه ارزش‌های فرهنگی بررسی‌شده در این پژوهش، یعنی اینار و خودگذشتگی، مدارا و گذشت، صداقت و راست‌گویی و رعایت ادب و احترام، ممکن است که قبل از ورود کارکنان پلیس به دانشگاه پلیس و محیط کار به‌طور ذاتی در وجود آنان باشند، اما برنامه درسی پنهان در تأکید و تقویت بیشتر این ارزش‌های فرهنگی می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد و در نهایت، باعث افزایش عمل کرد کلی افسر پلیس شود.

۵. راشدی، اکرم، شریفی، اصغر و صابر گرکان، افسانه. (۱۴۰۲). شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر زمامه درسی پنهان در مدارس دوره اول متوسطه. نشریه تحقیقات مدیریت آموزشی، ۳(۵۶)، ۱۲۷-۱۴۴. <https://sanad.iau.ir/Journal/earq/Article/1112976>
۶. طالبی، ابوتراب، و شریفی فدجی، حسین. (۱۳۹۴). برنامه درسی پنهان در زندگی دانش‌آموزی: مقاومت همراه با تابعیت. جامعه فرهنگ رسانه، ۴(۱۷)، ۵۷-۷۹. [https://www.jscm.ir/article\\_46942.html](https://www.jscm.ir/article_46942.html)
۷. غزالی، محمد بن محمد. (۱۳۵۱). احیاء علوم الدین، ترجمه موید الدین محمد خوارزمی، به کوشش حسین خدیو جم. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
۸. محمدی مهر، مژگان. (۱۳۹۲). برنامه درسی پنهان و نقش آن در آموزش عالی. ویژه نامه آموزشی مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ارتش، ۱(۲)، ۵-۱۱.

<http://nama.ajaums.ac.ir/article-۵۶-۱-fa.html>

۹. موسوی، ستاره. (۱۴۰۱). بررسی ارتباط بین ابعاد برنامه درسی پنهان و پرورش هویت ملی و روحیه میهن‌پرستی دانش‌آموزان شهر اصفهان. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۸(۱۴)، ۱۴۰-۱۲۱.

[https://itt.cfu.ac.ir/article\\_2595.html](https://itt.cfu.ac.ir/article_2595.html)

10. Abbasi, M., Khalajinia, Z., Abbasinia, M., Shojaei, S., & Nasiri, M. (2018). Explaining the experiences of nurses about barriers of religious care in hospitalized patients: A qualitative study. *Health, Spirituality and Medical Ethics*, 5(4), 36-45. <http://dx.doi.org/10.29252/jhsme.5.4.36>
11. Apple, M. W. (2004). *Ideology and Curriculum*. Routledge Falmer.
12. Apriani, A. N., Suwandi, I. K., Ariyani, Y. D., & Sari, I. P. (2021). Penguatan Pendidikan Karakter pada Masa New Normal Covid-19 melalui Flipped Classroom. *Jurnal Penelitian Ilmu Pendidikan*, 14(2), 102-113. <http://dx.doi.org/10.21831/jpipfip.v14i2.37909>
13. Creswell, J. W. (2021). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
14. Deverge, C. (2016). *Police Education and Training: A Comparative Analysis of Law Enforcement Preparation in the United*

براساس نتایج حاصل، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- شناخت کامل از ارزش‌های فرهنگی پلیس و آموزش آن از طریق برنامه درسی پنهان، صریح صورت پذیرد.
- مربیان دانشگاه علوم انتظامی باید در دوره‌های توانمندسازی به‌کارگیری برنامه درسی پنهان برای تقویت برنامه درسی صریح را آموزش ببینند.
- گنجاندن برنامه درسی پنهان در برنامه درسی رسمی برای دستیابی به رویکرد جامع و کامل‌تر به آموزش.
- کارکنان پلیس باید از پشتیبانی و منابع ضروری، از جمله آموزش مداوم و فرصت‌هایی برای رشد حرفه‌ای برخوردار شوند تا بتوانند وظایف خود را به‌طور مؤثر انجام دهند. پذیرش این اصول فرهنگی را در آنان تقویت می‌کند که با ادب، احترام و صداقت مشخص می‌شود.

## تقدیر و تشکر

نگارنده بر خود لازم می‌داند تا ضمن سپاس‌گزاری از سردبیر محترم فصلنامه، از همه مشارکت‌کنندگان و داوران ارجمند، تشکر و قدردانی نماید.

## منابع

۱. اسکندری، حسین. (۱۳۸۷). برنامه درسی پنهان. تهران: نشر نسیم.
۲. ترابی فر، محمد، نجفی، و علینقی فقیهی، حسن. (۱۴۰۲). پیش‌بینی رشد اخلاقی و رشد معنوی طلاب سطح مقدماتی حوزه علمیه قم براساس برنامه درسی پنهان. *اسلام و پژوهش‌های تربیتی*، ۲(۲۹)، ۳۳-۵۰. <https://eslampajoheshha.nashriyat.ir/node/272>
۳. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۴). بیستمین همایش سراسری فرماندهان و مدیران فرماندهی انتظامی. ۵ و ۶ اردیبهشت. تهران.
۴. جلیلی نیا، افروز. (۱۳۸۹). بررسی برنامه‌های درسی پنهان در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی، دانشگاه شهید بهشتی.

- Enforcement. *Comparative Civilizations Review*, 82(82), 5-13  
<https://scholarsarchive.byu.edu/ccr/vol82/iss82/5>
25. Rochadiana, A., Narimo, S., Prastiwi, Y., & Rahmawati, L. E. (2022). The implementation of tembang macapat learning as a means of primary school character education. *Journal of Innovation in Educational and Cultural Research*, 3(4), 508-518.  
<https://doi.org/10.46843/jiecr.v3i4.215>
  26. Sasami, R. H. (2018). Implementation of five day school policies as a means of character education development in basic school. *Fondasi Dan Aplikasi*, 6(2), 112–120  
[http://dx.doi.org/10.2991/978-2-38476-108-1\\_64](http://dx.doi.org/10.2991/978-2-38476-108-1_64)
  27. Sun, Z. (2017). Perspective of hidden curriculum in police college English course the cultivation of thinking path. *Proceedings of the 2017 2nd International Conference on Education, Sports, Arts and Management Engineering (ICESAME 2017)*, (pp. 509-513.)
  28. White, D. (2006). A conceptual analysis of the hidden curriculum of police training in England and Wales. *Policing and Society*, 16(4), 386–404  
<https://doi.org/10.1080/10439460600968164>
  29. Wimshurst, K., and Ransley, J. (2007). Police education and the university sector: Contrasting models from the Australian experience. *Journal of Criminal Justice Education*, 18 (1), 106-122  
<https://doi.org/10.1080/10511250601144365>
  30. Yazdani, S., Andarvazh, M. R., & Afshar, L. (2020). What is hidden in hidden curriculum? a qualitative study in medicine. *Journal of medical ethics and history of medicine*, 4(13)1-11.  
<https://doi.org/10.18502%2Fjmehm.v13i4.2843>
  - States and Canada. Master's Theses. University of Southern Mississipp.
  15. Eisner, E. W. (1991). *The Enlightened Eye: Qualitative Inquiry and the Enhancement of Educational Practice*. Macmillan Publishers Limited.
  16. Gobby, B. (2017). *What is curriculum?. Powers of curriculum: sociological perspectives on education*. South Melbourne: Oxford University Press.
  17. Kathuli, S., & Mathenge, G. (2020). Nexus between Hidden Curriculum in Basic Police Training and Police Performance: Case of National Police College Embakasi A Campus. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS)*, 25(2), 60-64  
<http://ir-library.ku.ac.ke/handle/123456789/23425>
  18. Kumar Ghosh, S., & Kumar, A. (2019). Building professionalism in human dissection room as a component of hidden curriculum delivery: A systematic review of good practices. *Anatomical Sciences Education*, 12(2), 210-221  
<https://doi.org/10.1002/ase.1836>
  19. Ludmerer, K. M. (1999). *Time to heal: American medical education from the turn of the century to the era of managed care*. Oxford University Press.
  20. Meares, T. L. (2016). *Policing in the 21st Century: The Importance of Public Security: Keynote*. University of Chicago Legal Forum, 2,1-13.
  21. Ozolins, I., Hall, H., & Peterson, R. (2008). The student voice: recognising the hidden and informal curriculum in medicine. *Medical Teacher*, 30(6), 606-611  
<https://doi.org/10.1080/01421590801949933>
  22. Percy, W. H., Kostere, K., & Kostere, S. (2015). Generic qualitative research in psychology. *The Qualitative Report*, 20(2), 76-85  
<https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol20/iss2/7>
  23. Reese, J. (2021). *Qualitative Approach to Understanding Role Perceptions of Urban African American Police Officers*. Doctoral dissertation, Capella University.
  24. Rhodes, L. (2020). *Human rights, those who are governed and the legitimacy of law*